

Міністерство освіти України
Інститут системних досліджень освіти
Український державний лісотехнічний університет

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Природничі дослідження
на Розточчі

ЗБІРНИК НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ПРАЦЬ

Заснований в 1994 р.

Випуск 4

Львів - 1995

ОСОБЛИВОСТІ ЛАНДШАФТНОЇ СТРУКТУРИ ЗАПОВІДНИКА "РОЗТОЧЧЯ"

Розточчя - неповторна ділянка земної поверхні в зоні контакту Руської платформи з Карпатською геосинклінальною областю, що зумовило велику мозаїку природних умов цього пограничного регіону. На північному сході Розточчя межує з Гатинським Поліссям та Грядовим Побужжям, на південному заході - з Надсанієм, які відносяться до низовинної польської групи ландшафтів. З півдня Розточчя обмежує Білогоро-Мальчицька прохідна долина, яка відділяє його від Львівського Опілля (опільська група ландшафтів). На південному сході (в межах Львова) Розточчя переходить у Давидівське пасмо, формуючи разом з Гологорами групу подільських височинних ландшафтів [11].

Розточчя складається щонайменше три географічні ландшафти : Равський, Янівський та Броховицький. Дискусійним є існування в межах Українського Розточчя ще двох ландшафтів : Верхньоверещицького та Домажирського (рис.1). Територія заповідника займає південну частину Янівського Розточчя. Північно-східні межі заповідника мають співпадають з лінією поділу між Янівським і Броховицьким ландшафтами. Таким чином, заповідник у його сучасних межах репрезентує тільки ту частину Українського Розточчя, головними рисами природи якої є панування неогенових та четвертинник лісів, здійливість височинного рельєфу, переважає соснових та дубово-буково-сосnowих лісів на дерново-слабопідзолистих ґрунтах.

Зрозуміти закономірну диференціацію будь-якої території на природні територіальні системи неможливо без знання їх генезису в четвертинний і дочетвертинний час. Це стосується і заповідника "Розточчя", мозаїка природних комплексів якого зумовлена поєднанням типово розточчя блоково-ярусних рис ландшафтної структури з ландшафтними рисами країної зони давнього занедбання [2].

Досліджувана територія має складну історію розвитку. Сучасний рельєф височини Розточчя, збудований крейдовими, неогеновими і четвертинними відкладами, прийнято вважати успадкованим від рельєфу крейдової поверхні та оновленим новітніми горстовими підняттями [3, 4, 6, 12].

Перші прадаландшафти формуються в межах Розточчя після регресії сарматського моря. Будучи сушевід початку сармату (8-10 млн. р. тому), територія Розточчя явила собою рівнину з первинною слабороззагущеною гідростіскою. Осунений, у результаті тектонічного підняття, район на півдні межував з зоною Передкарпатського прогину, опущеною задові смідів розточчя простягання і затопленою до пізнього сармату морем [1, 4, 8].

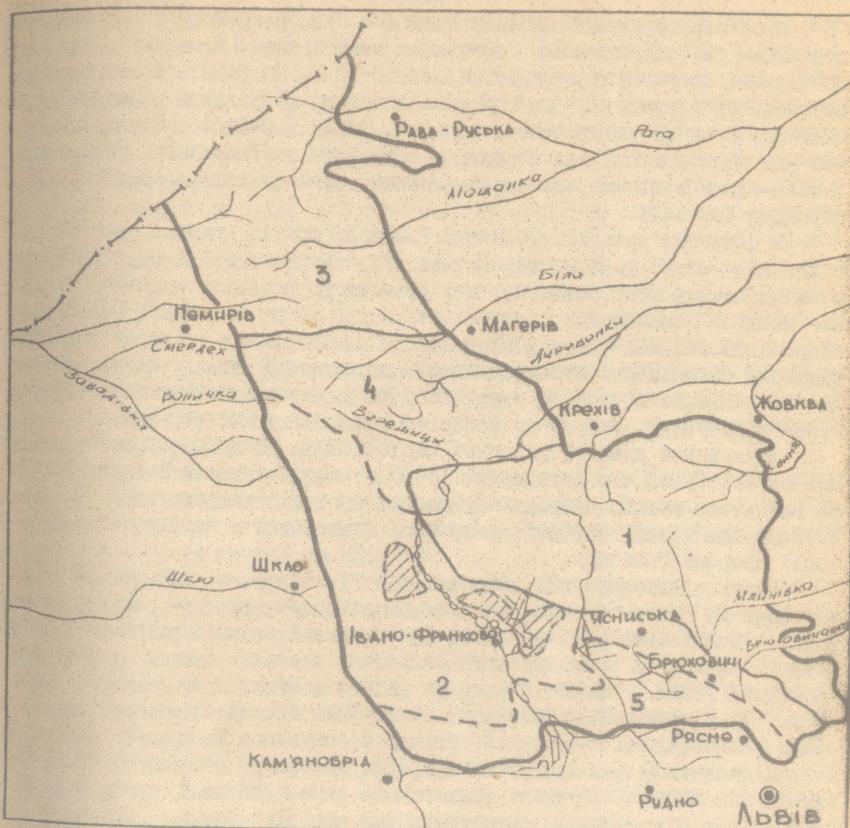

Рис. I. Картосхема ландшафтного районування Українського Розточчя /складена за участю Б.І.Мухи/.

Ландшафти: 1. Броховицький /Дубровицький/

2. Янівський

3. Равський

? 4. Верхньоверещицький

? 5. Домажирський

Межі: — фізико-географічних районів

— ландшафтів

— ландшафтів /дискусійні/

— заповідника "Розточчя"

Протягом верхнього міоцену Розточчя було рівниною з останцями рельєфом та сформованими основними тектонічними блоками. Відносно припідняті блоки були зденудовані на 10-20 м до рівня дністровсько-ратинського горизонту. На опущених повністю збереглись відклади розміщеного вище проятинського горизонту [3, 4]. окремі останці, які в наш час піднімаються над середньою поверхнею вирівнювання, утворились і збереглись в місцях, де протятинський горизонт броньований стійкими породами [6, 14].

В ранньому плюоцені (близько 5 млн.р. тому) почався другий (і основний) етап тектонічної активності. Вертикальні і горизонтальні руки викликали нові роаломи, які привели до розбиття крупних блоків на менші і ускладнення блокової структури та до часткової перебудови гідросітки [4, 6]. Дислокована тектонічними рухами (різниця у вертикальному переміщенні сусідніх блоків досягала 20-30 м), едина поверхня вирівнювання сучасного середнього рівня почала руйнуватись за рахунок відступання уступу до поверхні нижнього рівня [6, 14].

Формування дюньової поверхні вирівнювання ускладнювалось у плюцен-четвертинний час локальними (5-10 м) переміщеннями блоків [4, 6] та ритмічною зміною природних умов на протязі антропогену. З цими змінами пов'язані покривні материкові зледеніння - особливий етап історії природи Розточчя.

Нижньоплейстоценовий льодовик [6, 7] (близько 500 тис.р. тому) дійшовши до Розточчя, яким мало уже сформовану структуру рельєфу, очевидно, сповільнив свій рух. Він був змушений огинати височину з південного сходу, а також рухатись окремими ланками вадовж наскрізників прохідних долин. Однією з них, за нашими даними, була долина р. Верещиці. Це підтверджують знакідські абліяційні бічні та камової морен у межах заповідника "Розточчя". У час відступання льодовика територія була мілкодводним басейном, який займав нижчий долинний рівень (до висоти 300-310 м). Грядові підніяття та окремі останці островами виступали над рівнем води. Поступово цей обширний басейн розпався на мілкі ізольовані польодовикові озера, одне з яких зміяло Ставчанську улоговину разом з сучасним Янівським ставом [8].

Дніпровський та валдайський льодовики (близько 200 і 50 тис.р. тому) не досягали території Розточчя [1, 6, 7]. Їх вплив проявився в акумуляції лесовидних суглинків на вододілах і скілах південно-східної частини височини та водно-льодовикових пісків у прохідних долинах. Постійно діючі холодні вітри перевідкладали флювіогляціальні піски, формуючи еолові форми рельєфу (горби і діни), які збереглись до наших днів в урочищі Горбки. На скілах широкого розвитку набули соліфлюкційні процеси, акумуляція делювію і конусів виносу, а на вододілах - вивітрювання. Протягом середнього та верхнього плейстоцену прокодило дальше врізання рік, формування надааплавних терас та днищ річкових долин. Продовжувалось також дальнє формування ярко-балкової сітки території, яка має успадкований тектонічний характер ще від крейдової поверхні.

В голоцені (останні 10 тис.р.) водність річок зменшилась і воно працювали тільки над формуванням заплав, відкладаючи шаруватий мул. Під час субатлантичної фази голоцену (приблизно 1 тис.р. тому) склалися сприятливі умови для розвитку боліт на місці польодовикових озер [9]. Одне з них зміяло Ставчанську улоговину, в межах якої заклали своє русло ліва притока Верещиці р. Ставчанка. Незначний (0,15 м/км) ухил русла ріки обумовив II сильне меандрування та формування постійних трансаквальник умов, які сприяли інтенсивному торфонагромадженню.

Рядом з описаними подіями зміновався клімат і рослинний покрив. Загальна тенденція кліматичних змін визначалася похолоданням: від помірно теплого клімату у верхньому міоцені до вологого океанічного - у верхньому плюоцені і до помірно-холодного - у ранньому плейстоцені [8, 13]. Відповідно зміновалася і рослинність. Широколистяні теплолюбиві ліси тургайського типу в залишками полтавської флори верхнього міоцен-пліоцену поступилися у верхньому плюоцені хвойним лісам з домішками листопадної флори тургайського типу, які проіснували до початку окоєвого зледеніння [8, 13].

Особливості змін рослинності плейстоцену пов'язані з ритмічним чергуванням льодовикових і міжльодовикових епох. В рослинності добре виражена ритмічність початку і кінця міжльодовикового періоду: хвойно-широколистяна-хвойна рослинність.

Відбулись зміни клімату та рослинності і в голоцені. Сосново-березові ліси в умовах холодного сухого клімату раннього голоцену поступилися модриново-дубовим лісам теплого і вологого клімату середнього та змішаним лісам холодного клімату пізнього голоцену [6, 7].

В складній історії розвитку і еволюції природи Розточчя виділяється щонайменше три основні етапи. Дочетвертинний етап - це утворення верхньокрейдової поверхні, розчленування II на окремі блоки, перевіркта неогенівими породами та їх інтенсивна ерозія й денудація, які на фоні загального підняття. Подільської плити привели до формування кількох поверхонь вирівнювання. Плейстоценовий етап - це льодовиково-акумулятивне моделювання нижнього поверху Розточчя, водно-льодовикові та еолові дільниці, яка суттєво не змінила його уже сформовані рис рельєфу. Голоценовий етап - це формування днищ сучасних річкових долин [2].

Перечислені етапи відображаються в сучасній ландшафтній структурі території на рівні таких морфологічних одиниць як місцевості. Командні висоти займає "найстарша" місцевість горбисто-пластових лісистих височин, яка фіксує дочетвертинний етап розвитку території. Місцевість льодовиково-акумулятивних лісисто-заболочених днищ прохідних долин фіксує плейстоценовий етап. "Наймолодша" місцевість заболочених днищ річкових долин займає найнижче гіпсометричне положення і фіксує голоценовий етап.

Одна з найбільш характерних рис природи Розточчя - його ярусна будова - зумовлена існуванням різновікових поверхонь вирівнювання, тісно пов'язаних з літологічними особливостями. Корінні неогенові

піски, які бронюються щільними вапністими породами, чергуються з отрочатим літологічним набором четвертинних відкладів. До кожного з таких ярусів приурочені конкретні мезоформи рельєфу і відповідні лісові субформації. Таким чином, на Розточчі сформувались своєрідні ландшафтно-морфологічні одиниці, які за свою суттю співвідносяться з ландшафтними стріями [19]. Вихідчи з характеру їх поширення, пропонуємо називати ці одиниці ландшафтними рівнями [21].

У першій місцевості за літогенними відмінами виділено два рівні, приурочені до корінного комплексу кварцево-глауконітових пісків (N1t1) з бронюючими вапністі-пісковиковими та вапняковими горизонтами (N1t1-2). Рівень I - "бронючий" включає комплекс структурно-літологічних мезоформ: гострі зі скельними викодами поверхні, вузькі гребені і глибокі сідловини, плоскі й опуклі поверхні столових плато й останців гряд. У гіпсометричному діапазоні рівень I коливається від 325 до 380-385 м, окремі низькі останці - від 300 до 315-320 м.

Рівень II - піщаний тортонаський, включає комплекс денудаційно-ерозійних мезоформ: круті і спадисті схили різних експозицій, днища вододіборів і конуси винесу слабовиріжені лощин стоку. Рівень II займає висоти від 300-310 м до 325-355 м.

Друга місцевість представлена урочищами одного ландшафтного рівня, а саме - піщаного плейстоценового. Рівень III включає льодовиково-акумулятивні мезоформи (гряди бокової та камових морен), воднольодовикові та еолові утворення в межах широких днищ прохідних долин. Літогенна основа цих комплексів складена кварцевими пісками льодовикового і польодовикового генезису з включенням скандіновського кристалічного матеріалу. Абсолютні висоти коливаються в межах 300-317 м.

У третій місцевості виділено один рівень - торфяно-піщаний голоценний. Рівень IV включає заплави річок, прибережні відмілини й острови льодовикових праогер та сучасних озер-ставаків. Абсолютні висоти рівня IV складають 288-300 м.

Важливим висновком ландшафтного обстеження обох заповідників лісництв є встановлене висока міра відповідності сучасних лісових формацій і типів лісу різним рангам ландшафтно-структурної організації території. Все це дозволяє говорити про ландшафтно-генетичну обумовленість лісових формацій Янівського Розточчя. Доказом цього є чіткий зв'язок сучасного лісового покриву з ландшафтною структурою дослідженої території. Встановлена залежність виражається в наступному:

- формациі дубових (*Querceta roboris*) та букових (*Fageta sylvatica*) лісів з дерново-карбонатними та дерново-слабопідзолистими ґрунтами приурочені до мезоформ, складених неогеновим комплексом кварцево-глауконітових пісків з бронюючими вапністими горизонтами (I-й і II-й ландшафтні рівні);

- формациі соснових (*Pinetea sylvestris*) та смерекових (*Piceeta abietis*) лісів з дерново-середньопідзолистими ґрунтами приурочені до комплексу мезоформ, збудованих флювіогляціальними, еоловими та гляціальними плейстоценовими відкладами (III-й ландшафтний рівень);

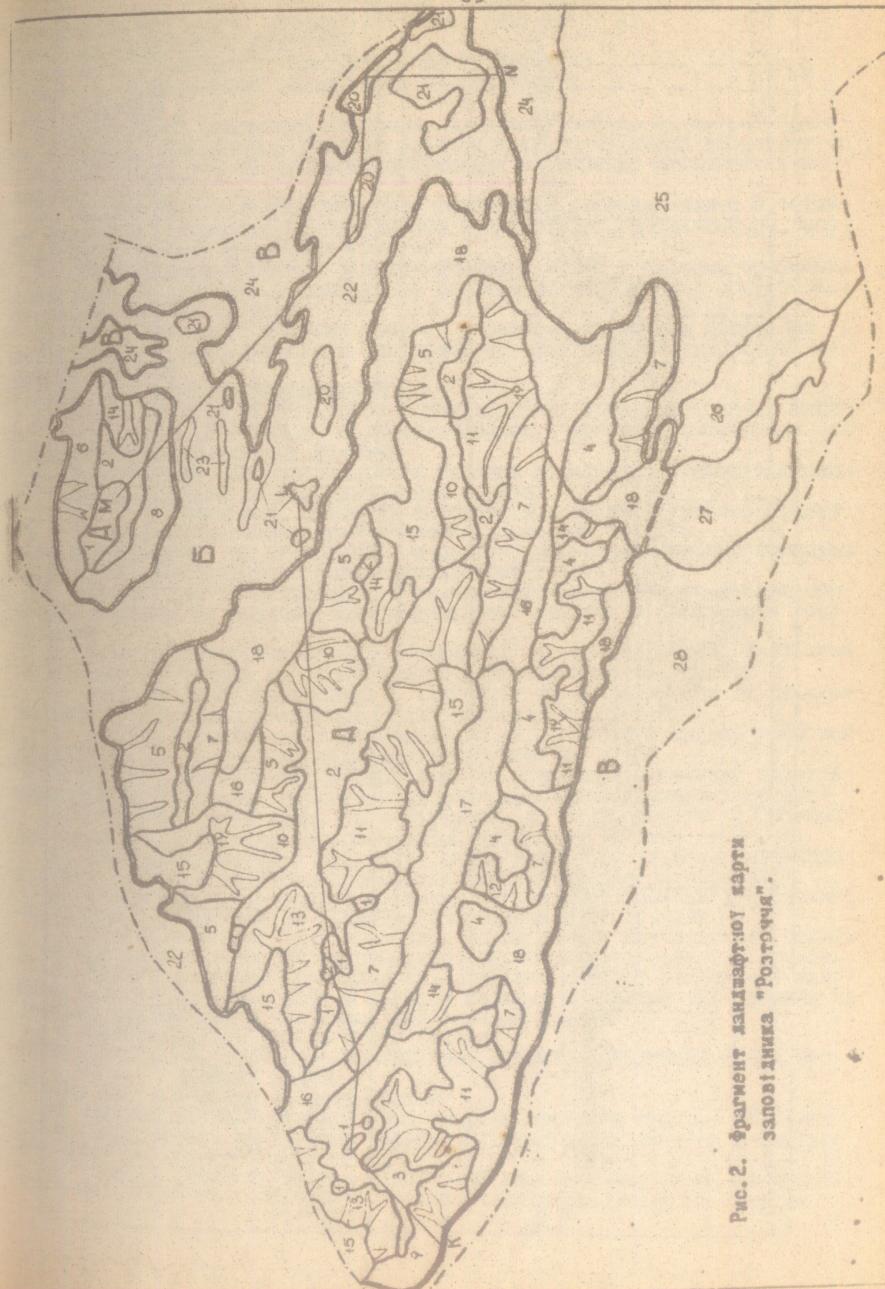
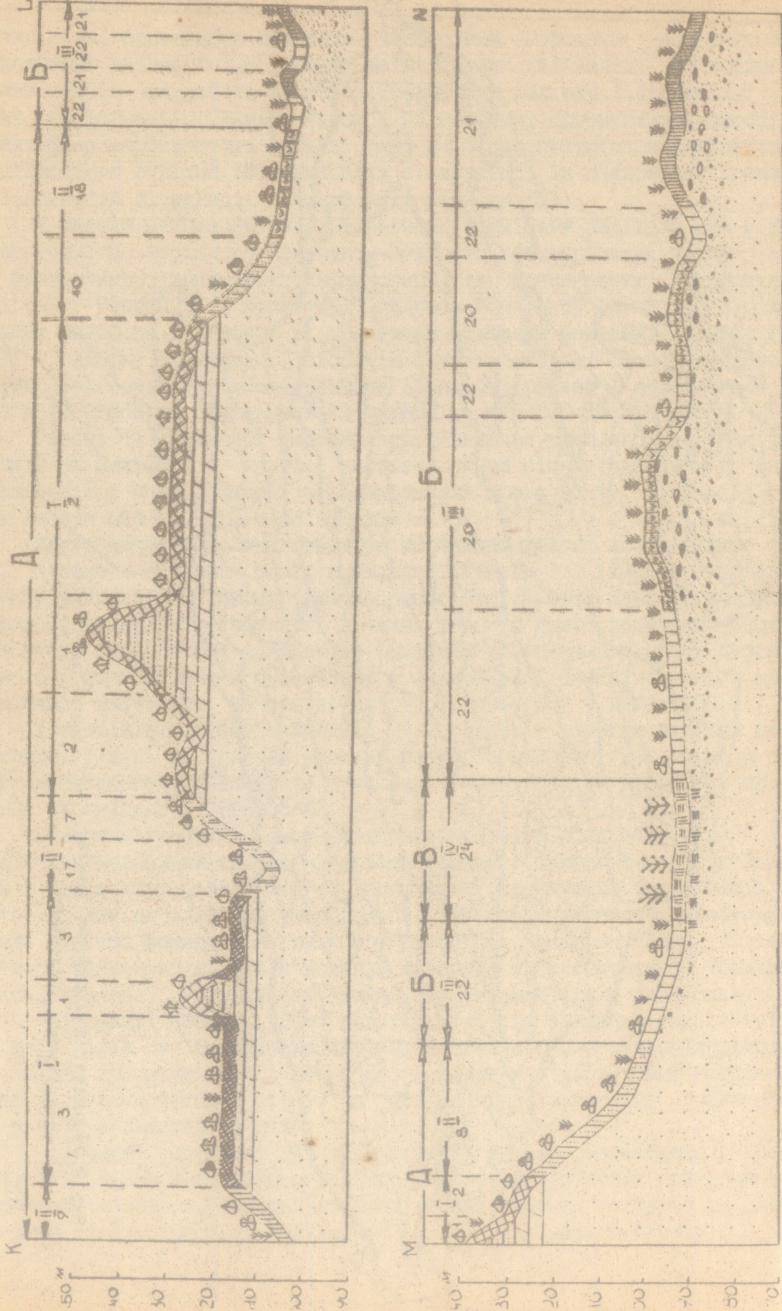

Рис. 2. Фрагмент ландшафтної картки заповідника "Розточчя".

Легенда до фрагменту ландшафтної карти (див. рис. 2)

Ландшафт Інівського розточчя

Місцевість А. ГОРисто-ПЛАСТОВІ ЛІСМСТІ ВИСОЧИНІ

Рівень I - "бронічний" (валижково-пісковиковий)

(Під-)урочища:

1. Гострі, зі скельними виходами, поверхні горбів, іх вузькі гребені і глибокі сідловини, заняті свіжими кленово-буковими дібровами (в т.ч. дуб скельний) та дубовими субчинами на дерново-карбонатних неглибоких ґрунтах

2. Плоскі злегка опуклі поверхні фрагментів столових плато з свіжими кленовими грудкуватими субчинами і вторинними грабняками на дерново-карбонатних неглибоких ґрунтах

3. Обширні злегка опуклі ділянки столових плато з свіжими сосновими дібровами і вторинними грабняками на дерново-карбонатних вилуговуваних середньоглибоких ґрунтах

4. Опуклі поверхні низьких горбів з свіжими кленовими дібровами і перехідними дубово-сосновими сугрудами на глибокодерново-слабопідзолистих ґрунтах

Рівень II - піщаній тортоносій

5. Круті (більше 12 градусів), розчленовані лопинами і ярами схили під експозиції з свіжими сосново-дубовими і дубовими субчинами на дерново-слабопідзолистих ґрунтах

6. Круті схили під експозиції в вологим перехідним буково-сосновим субором на дерново-сильно підзолистих ґрунтах

7. Круті розчленовані схили під експозиції з свіжими грабово-буковими дібровами на середньодерново-слабопідзолистих ґрунтах

8. Круті схили під експозиції з свіжим перехідним дубово-сосновим сугрудом на слабодерново-слабопідзолистому ґрунті

9. Круті схили під експозиції з свіжим перехідним буково-дубово-сосновим сугрудом на дерново-слабопідзолистих ґрунтах в похованнями горизонтами

10. Круті сильно розчленовані, відкриті до зах водозбори з свіжими змішаними субчинами на слабодерново-слабопідзолистих ґрунтах

11. Круті сильно розчленовані, відкриті до під водозбори з свіжими змішаними дібровами на дерново-слабопідзолистих ґрунтах

12. Круті розчленовані відкриті до зах водозборів з свіжою грабовою дібровою на дерново-слабопідзолистих ґрунтах

13. Круті розчленовані, відкриті до зах водозборів з свіжими перехідними буково-сосновими сугрудами на дерново-слабопідзолистих ґрунтах

14. Спадисті (9-12 градусів), відкриті до сх водозбори з свіжими дубовими субчинами на дерново-слабопідзолистих ґрунтах

15. Слабонакилене (3-6 градусів) днище водозбору з вологим буково-дубовим сугрудом на дерново-слабопідзолистих глеюватих ґрунтах

16. Міждінні підвищені поверхні ("низики сідловин") з свіжими змішаними судібровами на дерново-слабопідзолистих ґрунтах

17. Злегка нахилене (1-2 градуси) на під днище "внутрішньої" долини з свіжою чистою дібровою на середньодерново-слабопідзолистих ґрунтах

18. Злегка нахилені (1-2 градуси) підніжжя схилів, ускладнені конусами виносу, що вливачуться в шлейф з свіжими сосновими судібровами на дерново-слабопідзолистих глеюватих намитих ґрунтах

19. Слабозиражені ложини стоку (ланки)
Місцевість В. ЛЬОДОВИКОВО-АКУМУЛІТИВНІ ЛІСМСТІ-ЗАБОЛОЧЕНІ ДНИЩА ПРОХІДНИХ ДОЛІН

Рівень III - піщаній плейстоценовий

20. Злегка опуклі поверхні гряд камових морен з чистими вологими сосновими борами на дерново-середньопідзолистих глеюватих середньоглибоких ґрунтах

21. Еолові горби та дюни, підстелені камовими моренами, з чистими свіжими сосновими суборами на дерново-середньопідзолистих ґрунтах

22. Широкі днища прокідних долин з вологими дубово-сосновими суборами на дерново-середньопідзолистих слабодиференційованих глеюватих слабокам'янистих ґрутах, підстилених флювіогляціальними пісками

23. Мілкі видовжні мікрозападини давнього термокарсту (ланки) Місцевість В. ЗАБОЛОЧЕНІ ДНИЩА РІЧКОВИХ ДОЛИН

Рівень. IV - торфяно-піщаними голоценовими

24. Злегка наклонені (1-2 град.) поверхні прибережних відмілин праозер з сирими чорновільковими сугрудками на торфянисто-глеевих ґрутах

25. Злегка наклонені поверхні прибережних відмілин праозер з сирими сосново-березовими суборами на торфянисто-глеевих ґрутах

26. Опукла поверхня борової тераси (II-ої) з сірим дубово-сосновим субором на дерново-середньопідзолистих ґрутах, підстиленими перевідкладеннями флювіогляціальними пісками на тортоносському циклі

27. Плоска поверхня борової тераси (I-ої) з дубово-сосновим субором на дерново-слабопідзолистих ґрутах

28. Плоска поверхня заливів, фрагментарно перекрита конусами винограду, з сирими чорновільковими сугрудками та осередками соснових суборів на торфяно-глеевих ґрутах

Границі : — ланок — (під-)урочищ — місцевостей
— — — місцевостей дискусійні

Індекси : 1, ..., 28 - ланок і (під-)урочищ; А, В, В - місцевостей

Умовні позначення до профілів (див. рис. 3)

1h Q4

v Q3-4

f Q1

m Nit2

m Nit2

m Nit1

Літологія

торф з піском

добре відстортований, різновернистий, кварцевий, світло-жовтий пісок

крупновернистий, кварцевий, палево-жовтий пісок пелагоморфні світло-сірі "ратинські" і

хітомамієвівіянки

сірі і темно-сірі вапністі пісковики

дрібно- і середньовернистий із зеленим відтінком

кварцево-глauкоцитовий пісок

Грунти

дерново-карбонатні неглибокі

дерново-карбонатні вилуговані середньоглибокі

дерново-слабопідзолисті слабодиференційовані глеюваті слабокам'янисті

дерново-слабопідзолисті з похованими горизонтами

дерново-середньопідзолисті

слабодерново-слабопідзолисті

дерново-середньопідзолисті глеюваті середньокам'янисті

середньодерново-слабопідзолисті

дерново-слабопідзолисті глеюваті

торфянисто-глееві

Лісові породи

граб авичайний Ф бук лісовий ♀ вільха чорна

І клен гостролистий Ф дуб авичайний ♀ дуб скельний

Індекси: A, B, В - місцевостей; I, ..., IV - ландшафтних рівнів;

1, ..., 24 - (під-)урочищ;

- формація чорновількових (*Alneta glutinosae*) та субформація березово-соснових (*Betuleto-Pinetum*) лісів з торфяно-глеевими ґрутами приурочені до улоговин, виповнених алювіально-болотними та лімнологічними торфянисто-піщаними голоценовими відкладами (IV-й ландшафтний

рівень).

Диференціація лісового покриву заповідника на рівні типів лісу і лісових асоціацій встановлена в ранзі таких ландшафтно-структурних одиниць як урочища і фації. Згідно методики ландшафтного картографування елементарна географічна одиниця - фація являється основним об'єктом польового дослідження. Однак масштаб картографування (1 : 10000) дозволяє показати тільки економічні системи фацій - ланси та (під)-урочища. Тому особливості ландшафтної структури заповідника "Розточчя" на більш детальному рівні ілюструється власне цими одиницями на прикладі урочища Горобки (рис. 2, 3), яке репрезентує усі згадані особливості ландшафтної структури Янівського Розточчя.

Ландшафтне картографування заповідника дозволило виявити унікальні природні системи, особливо цінні в генетичних і природно-охранних позиціях. Віднесення цих систем до категорій особливо охоронних забезпечить, на нашу думку, збереження всіх елементів природного середовища і, в першу чергу, найбільш вразливих реліктових представників живої природи Розточчя. До таких природних систем, перед усім, належать :

- складні урочища "Гострий Горі" і "Таборова", як еталони блоко-вірусної структури ландшафтів Розточчя;

- складні урочище "Камовий комплекс", як релікт крайової зони давнього заледінення;

- складні урочище "Заливки", як ландшафтний рефугіум польдовикової історії природи Розточчя;

- урочища бокової та камових морен, знахідки яких поки що не мають аналогів у Південному Розточчі.

1. Атлас гіпсогеографіческих карт СССР. / Под. ред. А.П. Виноградова. - М., Всесоюз. азрогеол. трест Мінгео СССР, 1968.

2. Бруск В.П., Дубина Я.І., Медіро О.М., Вайдар А.Л. Ландшафтна будова території заповідника "Розточчя". // Звіт по геоподгівірній темі Вг 61-87. - Львів, 1990. 35 с. (Фондові матеріали НДЛ-51 ЛДУ).

3. Бурачинський Я. Рельєф і четвертинні відклади Розточчя. - В кн.: Тектоніка і стратиграфія, вип. 9.- К., 1975.

4. Герасимов І.С., Герасимова М.І. Отчет ГСП-5, Львовская ГРЭ за 1971-1974 г.г. Книга 1, части 1.- К., 1974. (Фондові матеріали Львівської геолого-розрідувальної експедиції).

5. Геренчук К.І., Демедик М.С., Зденик М.В. До четвертинної палеогеографії Сансько-Дністровського межиріччя - В кн.: Палеогеографічні умови території України в плюсцен та антропогені. - К., Наук. думка, 1966. С. 5-13.

6. Гофманн И.Д. Неотектоника Западной Волыни-Подолии. - К.: Наук. думка, 1979. - 156 с.

7. Зденик М.В. Основные этапы развития ландшафтов Санько-Днестровского междуречья в четвертичном периоде. Автореф. дисс. ... канд. геогр. наук. - Львов, 1973. 24 с.

8. Зильбер Г.А. К истории развития ландшафтов юго-западной части Волыни-Подолии. - Геогр. об., вып. 4. Изд-во ЛГУ, 1957.

9. Коцій Г.В., Андрущенко Г.А. Ґрунти і рослинність заплави р. Вещиці, їх використання та поліпшення - В кн.: Кормовиробництво в західних районах УРСР. - К.: Вид-во УСТА, 1959. С. 120-132.

10. Міллер Г.І. Ландшафтные исследования горных и предгорных территорий. - Львов : Вища школа. Ізд-во при Львов. ун-ті, 1974. 202 с.
11. Природа Львівської області /Під ред. Геренчука К. І. - Вид-во Львів.ун-ту, 1972. - 151 с.
12. Щись В.І. Геоморфологія УРСР. - Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1962. 224 с.
13. Щекіна Н.О. Матеріали до вивчення тортоноської флори (середній міоцен) Львівської області. - Бот.журн. АН УРСР, т.ХІ, № 3, 1954.
14. Pawłowski S. Z geografii okolic Lwowa. Przyroda Lwowa. Muz. im. Dzieduszyckich, Lwow, 1914.

УДК 911.2

В.П.Брусак, Г.П.Мільэр, О.М.Федірко. Особливості ландшафтної структури заповідника "Розточчя". - В кн.: Науковий вісник. Природничі дослідження на Розточчі. Вип. 4. - Львів, УкрДЛГУ, 1995. С. 60-70.

Основна особливість фізико-географічного положення Розточчя - розташування регіону на контакті Руської платформи і геосинклінальної області Карпат та в межах крайової зони східського (міндельського) віденіння. Ці обставини суттєво вплинули на територіальну диференціацію природних умов височини. У межах Українського Розточчя виділяються щонаїменше три географічні ландшафти: Брюховицький, Янівський, Равський. Дискусійним є існування ще двох ландшафтів: Верхньоверещицького і Домажирського. В Янівському знаходиться заповідник "Розточчя". У складній історії розвитку природи Розточчя прослідковуються три ос-

новні етапи: дочетвертичний, плейстоценовий і голоценовий. Вони зафіксовані у сучасній ландшафтній структурі заповідника на рівні таких морфологічних одиниць ландшафту, як місцевість. Ще одна цікава особливість природи Ровточчя - його ярусна будова, зумовлена літологічними відмінностями, зафіксована в ландшафтній структурі ландшафтними рівнями. Ландшафтним рівням, разом з тим, відповідає основні форми підії і субформації хвойних і широколистяних лісів Ровточчя. Деталізація ландшафтної структури району дооліджень на рівні (під-)урочищ і ділянок представлена картоюхемою заповідного масиву "Горбки" та двома ландшафтними профілями. Ландшафтне обстеження заповідника дозволило виділити типові та унікальні природні комплекси, що вимагають особливої охоронного статусу. Серед них: літолого-структурні лісисті височинні останці - Гострий Горб і Таборова; вперше описані в південній частині Ровточчя ландшафтні об'єкти камово-моренного комплексу; польодовижовий ландшафтний рефугіум - урочище "Заливи".